

Anàlisi i Gestió d'Espais Naturals

Codi: 43054

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313784 Estudis Interdisciplinaris en Sostenibilitat Ambiental, Econòmica i Social	OT	0	1

Professor de contacte

Nom: Josep-Antoni Pujantell Albos

Correu electrònic: JosepAntoni.Pujantell@uab.cat

Equip docent

Martí Boada Juncà

Josep-Antoni Pujantell Albos

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Equip docent extern a la UAB

Carles Barriocanal

Cinthia Pereira

Prerequisits

Els estudiants hauran de tenir coneixements en ciències ambientals i capacitat per poder seguir les classes en anglès i castellà.

Objectius

Entendre el paisatge com a expressió d'història natural i història social.

Interpretar l'estructura i la dinàmica dels principals biomes, des d'una dimensió socioecològica.

Metodologia d'aproximació a la comprensió i anàlisi d'alguns exemples a Llatinoamèrica, Europa i la regió Mediterrània.

El mòdul ofereix una perspectiva històrica sobre els orígens de la conservació i dels Espais Naturals Protegits (ENP), així com de les figures legislatives de protecció existents.

S'estudiaran les eines de gestió dels ENP i de seguiment i conservació de la biodiversitat (in-situ i ex-situ), en el context del canvi global i de les seves implicacions socioecològiques.

Es treballaran algunes estratègies d'educació i comunicació ambiental, de participació i de conservació comunitària vinculades als ENP, a partir de l'exposició de diferents casos pràctics.

Competències

- Analitzar el funcionament del planeta a escala global per comprendre i interpretar els canvis ambientals a escala global i local.
- Buscar informació en la literatura científica fent servir els canals apropiats i integrar aquesta informació per plantejar i contextualitzar projectes de recerca en ciències ambientals.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Treballar en un context internacional i multidisciplinari.

Resultats d'aprenentatge

1. Buscar informació en la literatura científica fent servir els canals apropiats i integrar aquesta informació per plantejar i contextualitzar projectes de recerca en ciències ambientals.
2. Interpretar els models actuals d'espais naturals protegits amb casos locals i mundials, tant marins com terrestres.
3. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
4. Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
5. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
6. Situar i analitzar les grans regions biogeogràfiques i la seva situació quant a la conservació de la biodiversitat.
7. Treballar en un context internacional i multidisciplinari.
8. Valorar l'impacte humà en zones costaneres i la funció de les reserves naturals marines, tant les costaneres com les oceàniques, en la preservació de la biodiversitat i la capacitat de generar biomassa.

Continguts

Sessió 1. 16 d'octubre

Presentació del mòdul. Martí Boada i Josep Pujantell

Dinàmiques conceptuals. Orígens del paisatge. Forces inductores biofísiques i Socioeconòmiques. Transformació Activa dels paisatges. Martí Boada

Sessió 2. 18 d'octubre

Enfocaments qualitatiu i quantitatiu per a l'anàlisi del paisatge. Josep Pujantell

Gestió de la biodiversitat i indicadors de canvi global: el cas de les aus. Jordi Baucells (Institut Català d'Ornitologia, ICO)

Sessió 3. 23 d'octubre

El patrimoni socioecològic i els paisatges rurals. Josep Pujantell

Conservació i el paper del sector primari en la producció sostenible. Marc Costa (Fundació Món Rural, FMR)

Sessió 4. 25 d'octubre

Anàlisi, participació i gestió territorial des de la socioecologia. Iago Otero (Universitat Humboldt, Berlín)

Conservació ex-situ i in-situ. El cas del tritó del Montseny. Salvador Carranza (investigador a l'Institut de Biologia de l'Evolució, CSIC-UPF)

Sessió 5. 30 d'octubre

Gestió de fauna i bioseguretat. Guillem Chacón (Institut de Biodiversitat Tropical, IBT)

Metodologies d'anàlisi dels serveis ambientals i l'ús públic. Actors i processos participatius en una Reserva de la Biosfera. Cinthia Pereira (ICTA)

Sessió 6. 6 de novembre

Espais protegits i turisme sostenible. Metodologies d'avaluació i certificació. Carles Barriocanal (ICTA)

Coneixement del medi, salut i toxicitat. Martí Boada i Teresa Romanillos (ICTA).

Sessió 7. 8 de novembre

Conservació i gestió a través de figures de protecció: els parcs naturals i les reserves nacionals de caça. Jordi Palau (Director de la Reserva Nacional de Caça de Boumort i ex-director del Parc Natural de l'Alt Pirineu)

Conservació del paisatge i la biodiversitat: una perspectiva des de la societat civil. Jordi Sargatal (ex-director del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà)

Sessió final. Data pendent de confirmació

La gestió dels recursos naturals. Tocar o no tocar? Aquesta és la qüestió. Eduardo Rojas (Professor a la Universitat Politècnica de València, ex-director general adjunt de Boscos a la FAO, Food and Agriculture Organization)

Sortida de camp 1. Parc Natural i Reserva de la Biosfera del Montseny (data per confirmar)

Sortida de camp 2. Parc Natural de Collserola. Un exemple d'espai protegit prop d'una gran ciutat (data per confirmar)

Sortida de camp 3. Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà (data per confirmar)

Metodologia

Classes magistrals/expositives.

Classes de resolució de problemes/casos/exercicis.

Pràctiques a l'aula.

Participació activa a l'aula.

Sortides de camp.

Elaboració d'informes/treballs.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Presentacions teòriques	30	1,2	4
-------------------------	----	-----	---

Tipus: Supervisades

Presentacions orals de treballs	20	0,8	4, 5
---------------------------------	----	-----	------

Tipus: Autònomes

Lectures	40	1,6	5
Preparació de les presentacions i dels informes	40	1,6	1, 4

Avaluació

La nota serà el resultat de la assistència y la participación activa en el aula (40%), la entrega de informes/trabajos (40%) y la presentación oral de trabajos (20%).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Entrega d'informes/treballs	40%	14	0,56	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Participació activa a classe	40%	4	0,16	1, 3, 4, 5
Presentacion oral de treballs	20%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Bibliografia

Badia, A.; Otero, I; Maneja, R; Estany, G; Boada, M. (2008). Canvi global i paisatge a la Costa del Tet-Mont-rodon (Matadepera, Vallès Occidental). Analitzar el passat per planificar el futur (1956-2006). Documents d'Anàlisi Geogràfica 52, 2008 (31-48).

Boada, M. i Gómez, F.J. (2008): Biodiversidad. Barcelona: Editorial Rubes. ISBN 9788449701825.

Boada, M.; Puig, J. i Barriocanal, C. (2013): The Effects of Isolation and Natural Park Coverage for Landrace In situ Conservation: An Approach from the Montseny Mountains (NE Spain). Sustainability. 5 - 2, pp. 654 - 663. MDPI. ISSN 2071-1050.

Boada, M.; Sánchez, S.; Maneja, R.; Varga, D. (2011): Diseño de indicadores para la evaluación de los servicios ambientales ofrecidos en la Reserva de la Biosfera del Montseny, 43-63, a M. Onaindía (Ed.): Servicios Ambientales en Reservas de la Biosfera Españolas. Organismo Autónomo de Parques Nacionales. Ministerio de Medio Ambiente. UNESCO. Red Española de Reservas de la Biosfera. NIPO: 781-10-040-5.

Boada, M.; Sánchez, S.; Pujantell, J.; Varga, D. (2010): Manifestaciones del cambio global: indicadores socioecológicos en la Reserva de la Biosfera del Montseny, a Araya, P. i Clüsener-Godt, M. (eds.): Reservas de la Biosfera. Su contribución a la provisión de servicios de los ecosistemas. UNESCO. 161-178. ISBN: 978-956-332-417-4.

Boada, M., Mayo, S. i Maneja, R. (coords.) (2008): Els sistemes socioecològics de la conca de la Tordera. Barcelona: Institució Catalana d'Història Natural. 345-374. ISBN: 978-84-7283-983-0.

Boada, M.; Boada, A.; Sánchez, S. (2005): Els fruits silvestres. Ecologia i cultura. Barcelona: Cercle de lectors. 218 pàgines.

- Boada, M.; Saurí, D. (2002): El canvi global. Barcelona: Editorial Rubes.
- Boada, M. (2002): El Montseny. Cinquanta anys d'evolució dels paisatges. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Boada, M. (2001): Manifestacions del canvi ambiental global al Montseny. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Tesis Doctoral.
- Boada, M.; Rosell, C. (1989): Bibliografia del Montseny, en AIXA, 3.
- Broncano, M.J.; Vilà, M.; Boada, M. (2005): Evidence of *Pseudotsuga menziesii* naturalization in montane Mediterranean forests, en *Forest Ecology and Management*, 211:257-263.
- Gómez, F.J.; Boada, M.; Sánchez, S. (2008): Análisis de los procesos de cambio global: el caso del robledal de Ridaura (Parque Natural del Montseny. Barcelona), en *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 47:125-141.
- Maneja-Zaragoza, R.; Varga Linde, D.; Boada Juncà, M. (2013). Drawing Analysis: Tools for Understanding Children's Perceptions of Community Conservation (159-170), a L. Porter-Bolland et al. (eds.), *Community Action for Conservation: Mexican Experiences*, Springer Science+Business Media New York 2013.
- Maneja R., Boada M., Barrera-Bassols, N. i McCall, M. (2008). Percepciones socioambientales infantiles y adolescentes. Propuestas de educación ambiental. La Huacana (Michoacán, México). *Utopia y Praxis Latinoamericana*. Revista Internacional de Filosofía Iberoamericana y Teoría Social. Venezuela. Año 14. No44. Pp. 39-51.
- Onaindia, M. (2009): Informe sobre el diseño metodológico genérico para la evaluación de los servicios medioambientales ofrecidos por las reservas de la Biosfera. Leioa: Universidad del País Vasco. Documento inédito.
- Otero, I.; Marull, J.; Tello, E.; Diana, G. L.; Pons, M.; Coll, F. i Boada, M. (2015): Land abandonment, landscape, and biodiversity: questioning the restorative character of the forest transition in the Mediterranean. *Ecology and Society* 20(2): 7. doi: 10.5751/ES-07378-200207
- Otero, I.; Boada, M. i Tàbara, J.D. (2013): Social-ecological heritage and the conservation of mediterranean landscapes under global change: a case study in Olzinelles (Catalonia). *Land Use Policy*. 30, pp. 25 - 37. Butterworth Scientific. ISSN 0264-8377
- Peñuelas, J.; Boada, M. (2003): A global change-induced biome shift in the Montseny mountains (NE Spain), en *Global Change Biology*, 9:131-140.
- Sánchez, S; Boada, M. (2008): Anàlisi dels efectes del canvi d'usos i cobertes del sòl sobre els cabals superficials a la vall de Santa Fe (1959-2001). Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Informe inédito.
- Turner, B.L.; et al. (1995): *Global land use change. A perspective from the Columbian Encounter*. Madrid: CSIC.
- DIBAb (2010): Diputació de Barcelona. Xarxa de Parcs Naturals. <http://www.diba.es>
- DMAH (2008): Generalitat de Catalunya. <http://mediambient.gencat.net>